

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาว แคทราย ชีพธรรม

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลิสุวรรณ	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร. อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ
อาจารย์ ดร. สมชาย เตียวกุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาฝุ่นละอองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองมีระดับความรุนแรงของปัญหามากพื้นที่และเวลาที่มักประสบปัญหาคือ พื้นที่คมนาคมขนส่งกับพื้นที่ชุมชน ช่วงเวลาและช่วงวันที่ปัญหามีความรุนแรงคือ ทุกช่วงเวลาและทุกช่วงวัน ช่วงเดือนที่ปัญหามีความรุนแรงคือ ช่วงเดือนมีนาคม ประชาชนทุกคนได้รับผลกระทบจากปัญหา

สาเหตุของปัญหาฝุ่นละอองคือ 1) สภาพทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศ 2) แหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชน/ที่พักอาศัย ยานพาหนะ สนามบิน/เครื่องบิน พื้นที่รกร้าง สถานที่ก่อสร้าง เตาเผาศพ และเตาเผามูลฝอย 3) กิจกรรมหลักที่ส่งผลให้เกิดปัญหาคือ การเผาในที่โล่ง การจราจรและขนส่ง การก่อสร้าง การเผาปิ้งย่างอาหาร การเผาศพ และการขึ้นลงของเครื่องบิน กลุ่มคนที่มีส่วนในการสร้างปัญหาคือทุกคน แต่ประชาชนคิดว่าตนมีส่วนในการสร้างปัญหาระดับน้อย และสาเหตุหลักของปัญหาคือ พฤติกรรมของทุกคน

ปัญหาฝุ่นละอองส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านคุณภาพชีวิตต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งประชาชนคิดว่าตนได้รับผลกระทบระดับปานกลาง

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปัญหาฝุ่นละอองของประชาชนมี 2 ระดับคือ ระดับบุคคล ได้แก่ การศึกษาหาความรู้ การควบคุมและป้องกัน การเฝ้าระวัง การลด การหลีกเลี่ยง การใช้เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกนั้นมีบางครั้ง และระดับกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่ม การกำหนดกติกา การจ่ายค่าธรรมเนียม การผลักดัน การร้องเรียน การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ ความเข้าใจ การรณรงค์ การเรียกร้อง และการสร้างเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ส่วนการจัดการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการจัดการของเทศบาลนครเชียงใหม่ในรูปแบบโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุและขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน และการจัดการร่วมกันระหว่างหลายหน่วยงานภาครัฐมุ่งเน้นจัดการที่แหล่งกำเนิดต่างๆ ในลักษณะของคณะทำงานซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการปัญหาฝุ่นละออง ข้อเสนอแนะของประชาชนได้เสนอว่า ประชาชนควรให้ความร่วมมือแก่ทุกฝ่าย รัฐควรมุ่งเน้นการนำนโยบายและมาตรการมาปฏิบัติ รัฐควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมโดยการร่วมปฏิบัติ ทุกคนควรมีบทบาทในการจัดการและควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่ทุกฝ่าย ส่วนข้อเสนอแนะของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้เสนอว่า ทุกฝ่ายควรประสานงานกัน ประชาชนควรมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญ บุคลากรควรมีความรู้ รัฐควรเน้นการประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก รัฐควรปรับปรุงกฎหมาย รัฐควรให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่น และทุกฝ่ายควรมีทัศนคติในการทำงานสอดคล้องกัน

Independent Study Title The Environment Management of Dust Problem by People and Public Sectors in Chiang Mai Municipality Area

Author Miss Caresai Cheeptham

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwat Chairperson

Prof. Dr. Anurak Panyanuwat Member

Lect. Dr. Somchai Teaukul Member

ABSTRACT

The objectives of this research, namely, the environment management of dust problem by people and public sectors in Chiang Mai Municipality Area, were: (1) to investigate the situations, causes and impacts of dust problem in Chiang Mai Municipality Area; (2) to investigate the environment management of dust problem by people and public sectors in Chiang Mai Municipality Area; and (3) to analyze and suggest the trends of the environment management of dust problem by people and public sectors in Chiang Mai Municipality Area. The chosen methods of studying were the qualitative and quantitative research. Data were collected by the use of relevant document analysis, observations, in-depth interviews, and a set of questionnaires in Chiang Mai Municipality Area.

The findings of the research indicated that the situations of dust problem were found at a high critical level. The areas that always had problems were the transportation and community areas. The period of times and days that had a high critical level were everyday, as well as those periods in March, affecting every person.

The causes of dust problem were: (1) landforms and climate, (2) as the communities, vehicles, landing field/airport/airplanes, unoccupied areas, construction areas, and incinerators; and (3) same main activities such as outdoor burning, traffic jam, construction, food roasting,

cremation, airplane flying and airplane landing. People who was the causes of the problems were every person. People thought that they were the causes of the problems at a low level. And the main causes of the problems were every person's behavior.

The dust problem affected upon the environment, the quality of life, and the economy. People thought that the dust problem affected upon them at a moderate level.

The environment management of dust problem by people in Chiang Mai Municipality Area had two level. One was a person level such as learning and searching for knowledge, controlling and protecting, watching up, reducing, avoiding, using technology and changing behaviors. The another was a group level such as grouping, creating the rules, paying the fees, driving, complaining, promoting and giving knowledge with understanding, campaigning, asking for and setting up the network of the environment. The environment management of dust problem by public sectors in Chiang Mai Municipality Area had managed by the municipality. The municipality had managed the problems by planning many projects and activities that had the ways to solve at the end of the existing problems and had lacking with people participation. The management cooperation of public sectors managed the main dust resources intensively with a group of team work and created roles to each sector with responsibility.

The trends of the environment management of dust problem in Chiang Mai Municipality Area had the suggestion from people and public sectors. People suggested that people should have cooperation with every person, public sectors should bring a policy and a measure to perform and support the participation of people, people wanted to participate by performing, Every person should have roles to manage and should create knowledge with understanding and awareness to every person. Public sectors suggested that every person should work together, people should participate all steps, budget was an importance factor, personnel should have knowledge, public sectors should promote to create a sense of awareness, public sectors should improve law and should be interested in community, and every person should have worked attitude with accordance.